

Sønderjylland

„Hier spricht man Deutsch“. Man oplever jo jævnlig, at Folk fra den anden Side Grænsen gør en komisk Figur ved paa Rejsten Syd paa strafs, naar de kommer til Vojsens, at bruge det Par tyske Brokker, de har lært i Skolen. Redaktør Karjen-Ved, der nylig har besøgt det store Afholdstævne i Hamborg, fortæller saaledes i „Afholdstævnens Reform“:

Et Selskab af jævnt begavede Danstere drog Syd paa. Da de var kommen ind i det tyske Tog ved Bamdrup, ønskede de en Oplysning af Konduktøren, og de udbad sig den paa gebrokkent Tysk. Konduktøren, der aabenbart var vant til den Slags, svarede stiftfærdigt paa — Dansk!

Man lærte videre — med gennem det, som mange Danstere kalder „det tyske“. Og med visse Mellemrum forsøgte vort Selskab sig paa Tysk og — fik dansk Svar.

Ankommen til Hensborg mødte man paa Stationspladsen en Betjent, altsaa en preussisk Betjent. Man ønskede at vide, hvor det Hotel laa, og man kastede sig naturligvis straks over Betjenten, alle Svørgendes Drakler. Det gik nogenlunde. Man havde jo lært Tysk i Skolen, og for en Sikkerheds Skyld havde man baade en Parler og en Ordbog med i Kommen. Man var altsaa ladet med de fornødne tyske Ords, og man slængede dem i Ansigtet paa Betjenten med en Aplomb, der lod formode, at man var født med Tysk som Modersmaal.

Betjenten smilede iagttagende „Schnurbarten“. „De skal — jagde han paa Dansk — bare om Hjørnet, saa ligger Hotellet lige foran Dem.“

Bore Landsmænd trisjede videre, de fandt Hotellet, og efter at have hjulpet paa Kellneren, begyndte de et længere Foredrag, i hvilket man tydeligt hørte det ene fortaalelige Ord „Zimmer“. Da man var naaet saa vidt, gik der et Vns op for Kellneren. „Na“, sagde han paa Dansk, „det er et Bærelse, D'hr. sniker“.

D'hr. fik et Bærelse, og der sad de en Stund og filosoferede over det vidunderlige, der havde mødt dem fra Bamdrup til Hensborg: man havde jo talt Dansk alle Begrebene!!!

Og de havde ganske forgyæves reputeret deres tyske Børnelærdom!

Ringriderfejten i Sønderborg. En Betragtning over Ringriderfejten i Sønderborg skrives „Dybsølpøsten“:

At Ringriderfejten oprindelig har været en ret uslydlig Foreteelse, fremgaaet dels af Lykt til i Kællskaf at pleje sportslige Interesser, dels ud fra bevidte Bestræbelser for at drage Landskundefredens saktere til Vnen paa en Tid, hvor der endnu ingen Jernbaneforbindelse var og det daglige Vvbesøg kun ringe, kan staa til Troende. Men lige saa sikkert er det, at Fejten efterhaanden har faaet en Værdighed, der rækker langt videre ud. Som den nu er, skaber den os nationalt og gavner bore tyske Modstandere. Ingen, der vil se, kan lukke Øinene for det.

Der er tidligere henbit til, at der i Ringriderfestdagene ses flere tyske Flag i Sønderborg Vv end nogen anden Dag Næret rundt. Hverken paa den tyske Kællers Fødselsdag eller paa Sedandagen viser

Sønderborg sig i saa tyk et Festfrud som her. Det er den Gåjen, Vnen byder Landet, og som Landsboerne tager imod.

Der kunde nævnes andre Ting, men den Hovedsag, der fra dansk Side maa rejses mod Fejten, er den tysk-danske og den dansk-tyske Fællespisning paa 5 Timer, der ikke forsejler hvert Kar at vække Opfygt ud over hele Nordlesvig. At danske Folk kan finde Væghag i her at sidde til Vords med preussiske Embedsmænd, der kommer lige fra en Uddisning eller en Jagt efter et eller andet rødt og hvidt, vil for mange være en Gaade, men er ikke desmindre en Kendsgerning. Naar en dansk Mand (Slagtermester Timm) ikke undser sig ved, om besøget af Tyskernes Jubel, at om „Jdioter“ til andre Danstere, der advarer imod Ringriderfejten, fordi de vil bevare vort Folk uskadt, saa er vi længere ude, end det nationalt er sømmeligt.

En Uddisning. I „Sønderburger Zeitung“ læses følgende:

„Den danske Tjenestekarl Krejten Jensen, der arbejdede hos Landdagsmand Nis Rissen, Viby, er ved Anordning fra Landraaden bleven uddist af det preussiske Statsomraade. Jensen drev offentlig og paa udfordrende Maade tyffjendelig Agitation, deltog som dansk Underjaat i unganske Foranstaltninger og vakte ved sin Opsjærlig Willie hos den tysksindede Befolkning.“

Den uddiste var ifølge „Hjemdal“ den 10. Juli hos Amtsforsøgeren P. Kjer i Sønderborg. Amtsforsøgeren meddelte, at der ikke kunde være Tale om, at Uddisningsordenen kunde tages tilbage; han havde jo „drevet Agitation“. Denne „Agitation“ havde bestaaet i, at den uddiste havde været med i Forsamlingshuset og paa en Udflugt til Danmark.

At der i dette Tilfælde atter er Tale om Denunciation, bekræftede Amtsforsøgeren, idet han meddelte, at der var indgivet Besvælinger over Karlen til Landraaden, fra Landraaden til Regeringspræsidenten, hvorfra Amtsforsøgeren havde faaet sine Ordre.

Als. Stor Ildbrand — to Gaarde nedbrændte. (Dyb.) Natten til 14. Juli ved Lotiden vækkedes Beboerne paa Ravnæs ved Brandhøvnets uhyggelige Toner. Det var to Gaarde, tilhørende Frøken Ellen Møller og Jørgen Hansen Møller i Væghoved, der stod i lys Lue.

Gaardene ligger tæt ved hinanden. Ilden opstod hos den førstnævnte og greb saa hurtigt om sig, at Beboerne maatte redde sig i det blotte Tinned.

Derfra bredte Ilden sig til den anden Gaard, der i et Nu var et vældigt Flammehav. Der lykkedes at redde alle Kreaturer, hvorimod alt Indboet og saa brandte her. I Løbet af kun to Timer var begge Gaarde lagt i Afse; de var begge straaftatte. Sidstnævnte Gaard var forfistret for 16,000 Mark.

En Gaard, tilhørende Gaardejer Jens Møller (Kronborg), var en Tid lang stærkt truet, da Vinden bar paa, men den reddedes. Der var modt Sprøjter rundt om fra og Folk i Hundredvis.

Hensborg. Flyvning. Ved Tretiden Spndag Eftermiddag den 9. Juli begyndte ifølge „Hensborg Avis“ Folk at strømme ud til den store Ejercerlykke ved Stæferhuset, hvor Flyveren Schall vilde foretage Flyvninger med sin Endæcker. Politiet, baade til Heit og til Fods,

og Brandværet sørgede godt for Afspærringen. Men Besøget var dog ikke overordentligt stort; inden for de afspærrede Pladser skal der have været 4—5000 Mennesker. Men en Mængde tog naturligvis Opstilling paa Steder, hvor de ikke skulde betale.

Ved Hølojntiden kortes Flyvemaskinen ud af et Træstur. Den lignede nærmest en Jagt med udbredte Vinger; inde i Kroppen er selve Maskinen, og Halen bruges til at styre med. Medens Flyveren indtager sit Sted midt under Vingerens Midte, sætter han Maskinen i Gang. Propellerne begynder at snurre rundt, først langsomt, senere hurtigere og hurtigere, saa man næsten ikke ser dem mere. Flugten løfter Halen lidt i Vejret, fører frem paa det ene Skul, hører sig i Vejret og stiger langsomt og jævnt, mens den flyver rundt om Pladsen, højere i Luften indtil en Højde af 300 Meter og daler efter en halv Times Rundflyvning igen let og langsomt.

Genved Sektiden foretoges den anden Rundflyvning, der varede en hel Time. Denne Gang fløj Schall længere bort mod Vest, saa han i det fjerne kun saa ud som en lille Flugt, og vendte derpaa om igen. Dette gentoges flere Gange, hvorpaa han landede glat igen og, ligeom første Gang, belønnedes med Bisfald fra Publikum. Schall, der faar 1500 Mark for to Timers Flyvning, skal være naaet op til en Højde af 800 Meter. Han omkredede Søndes Kirkeetaarn. Folk beundrede det Herredamme, han havde over Maskinen.

Sønder. Guldbryllup. (B. D.) Hospitalet her i Vnen, en Stiftelse for værdige Trængende af begge Køn, iærlig gamle Borgerfolk, oprettet af Kong Frederik den Første i 1523 eller 1527, er for vor Vns aldrende Borgere en vellykket Haven at ty til, naar de lægger Studen op fra Livets Sejlads, som jo ikke for alle bringer Medbør. Her er Vandet altid smukt og sættes ikke i Bevægelse af Kampen for Brødet; Jøden hænges uden Anstregelse fra Stiftelsens Fællesskæften.

Livet for disse gamle Borgere og Vborgerinder er saa at sige en Sejlads i Blifstille, en blidelig Drift ad Livets Strøm mod Evigheds Hav. I Ny og Næ spores en lille Kruisning i Landet, mest naar Vns den aflægger en Bist, sjældnere en større Begivenhed af glædelig Art.

Fredag den 14. Juli kunde imidlertid et gammelt Vgtepar, Jakob Hansen og Hustru, fejre deres Guldbryllup i Hospitalet. Jakob Hansen er født den 14. Oktober 1835 i Nødding. I 1861 blev han gift med Kristine Nielsen fra Gjerning, som i mange Aar var Mejerle paa Nøj ved Møgeltofte. Vgteparret har haft 6 Børn, hvoraf 4 er levende. For fire Aar siden blev de gamle optaget i Hospitalet.

Vonsbæk. Eftermæle. Den 11. Juli jordfæstede under stor Delta-gelse paa Vonsbæk Kirkegaard en af de „Trofaste Kæmper i Farens Stund, mandig har værnet vor Odelsgrund“, Andreas Jakobsen Lange. Veteran fra sin mindveerdige Trearskrig 48—50, da vore Fædre vendte hjem, fejerskolete over saa glimrende at have vist Dyrst-hæren Wintervejen.

Tidene har skiftet siden da. Lange var født i Vonsbæk i det gamle, kendte, for længst forlængte „Nyhns“ og har, efter at have indgaaet Vgtefælskab med sin efterlevende endnu rørlige og ralle Hustru, levet

paa sin imukt beliggende Landejendom „Luleb“.

Vgteparret har i deres Vgtefælskab haft to Børn, som begge døde i Børnealderen; en Søsterdatter af afdøde og hendes Mand, Jens P. Jensen, har for flere Aar siden overtaget Ejendommen, og samtidig bygget og plejet for de agtede gamle.

Der kan vistnok med fuld Berettigelse siges, at kun de færreste opnaaede og tilegnede sig nemlig hele Sognets udelte Agtelse.

Da man begyndte at drikke Kaffe.

Paa Sjælland og i Nordlesvig.

Det var omkring ved 1830, at man begyndte saa smaat med Kaffeledningen i Vv. Jeg ved saaledes et Sted, skrives der i „Kalundborg Dagblad“, hvor et Par gamle Gaardmandsfolk paa den Tid affod Gaarden til deres Søn. Da dennes tilkommende Kone skulde komme i Vv, der til et Slags Forlovelses-gilde, „for at se sig for“, som det kaldtes, syntes den gamle Kone, at ved en saadan Vælgelighed maatte der bydes paa Kaffe, men selv forlod hun ikke, hvorledes denne Drif skulde tilberedes. Der maatte da hentes en Kone fra Vnen, som forstod det, for at hun kunde „brænde Bønnerne“ og koge Kaffen. (Man brugte ikke den Gang at traagte den, men kom Bønnerne i Kælden). Der blev ikke koft Kaffe mere end den ene Gang, før den unge Kone var kommen i Gaarde.

Det var alligevel i lang Tid kun saadan i Smug med Kaffeledningen. Den ene Nabo maatte ikke vide, at den anden tilbød sig en saadan Uf-lus! Bæret var det jo med at saa brandt Kaffen (den koftes altid i raa Tilstand den Gang); thi den udbredte jo en gennemtrængende Lugt, som snart skulde mærkes hos Naboer og Venner. For at forebygge dette fastede man samtidig nogle uldne Klæder paa Ilden, da disse jo udbreder en afstøvelig Lugt, naar de brændes, var det ikke saa let at mærke, hvad der gik for sig.

Til Gilderne begyndte man ogsaa snart at byde paa Kaffe. Det vil sige, det var dog ikke alle Gæsterne, der blev trakterede med dem; nei, det var naturligvis iærlig Konerne, maatte ogsaa en eller anden ung Vige, om hvem man vidste, at man i hendes Hjem drak Kaffe. Disse iærlig Udkaarede gav man saa et Vind, inden at de andre mærkede det og i et eller andet Num, Tørvehus eller lignende, havde man kastet, fejst, strøet Sand og stillet et Bord an med Kobberkedlen paa en Trefod, blomstret „Spilnummer“, en stor Staal med Høde med en Træke i af en iærlig Form, en Tallerken med Randsis, og her stod man saa rundt om og nød den dampende Drif, thi Sidspladser var der ikke. Vagværk til Kaffen var der nok heller ikke Tale om.

Først var det blot Kvinderne, der begyndte at nyde Driften til daglig, naturligvis ogsaa i Smug. Et Sted i en Gaard har jeg hørt fortælle, at Konen og Pigerne, medens de vidste Mandsofene i travl Værkshuset andet Sted, skulde have Kælden til at snurre; just som den var ved at naa Hødepunktet, kom der Manden imidlertid ind i Gaarden.

I en Fort maatte Kælden af Ilden og op paa Loftet bag Loftslommen! Men enten det nu var et Tilfælde, eller den forræderiske Lugt har ført Manden paa Sporet, saa var det netop dette Sted, hans Vrinde gjaldt, da han havde sine Tøjreparer liggende der, og det var just en saadan, han søgte. Men da man nu var opdaget, maatte Manden jo have sin Part af Kællens Indhold, hvad han nok heller ikke havde noget imod.

I Nordlesvig er Kaffeledningen begyndt en Snes Aar før end paa Sjælland. Sognepræsten i Røgerskov, den bekendte Knud Aagaard skriver nemlig i sin Bog „Beskrivelser over Tørling Ven“, som udkom 1815, følgende: „En udflyvende Luftus havde indmeget sig (omkring 1800), hvilken

Skivteringer.

Til Japanmissionen.

Jør Skivteret, se Abl. Nr. 30	\$618.78
Riowa, Colo., Ebenezer Søndagskole	2.64
Danmark, Wis., Kvindeforeningen	10.00
Irving, Oregon, Henry Christ. Pederken	5.00
Daneville, N. Dak., Arndt Hansen \$2 til Missionen, \$2 til en Kirke	4.00
Dane Valley, Montana, Ebenezer Mgh.s Søndagskole til en Kirke	20.00
Tilsammen	\$660.37

Til Indianermissionen.

Jør Skivteret, se Abl. Nr. 30	\$120.90
Riowa, Colo., Ebenezer Søndagskole	2.50
Daneville, N. Dak., Arndt Hansen	1.00
Tilsammen	\$124.40

Til Indremissionen.

Jør Skivteret, se Abl. Nr. 30	\$686.99
Denmark, Wis., Kvindeforeningen	10.00
Beresford, S. Dak., Ungdomsföreningen	7.90
Tilsammen	\$704.89

Til Mormonmissionen.

Jør Skivteret, se Abl. Nr. 30	\$139.45
Daneville, N. Dak., Arndt Hansen	1.00
Tilsammen	\$140.45

Jubilæumsgave.

Jør Skivteret, se Abl. Nr. 30	\$4379.00
Ellendale, Minn. Past. W. O. Block, Christian Andersen hver \$10	20.00
Bloomington Prairie, Minn., Rasmus Møller	5.00
Botter, Neb., N. P. Johnson	2.00
Tilsammen	\$4406.00

Blair, den 28. Juli 1911.

Otto Hansen, Kasf. for „D. fore. d. ev.-l. Kirke i Am.“

Rettelse.

I Kirkebladet Nr. 28 staar under Befendtgørelsen til Japan- og Indianermissionen: Northfield Bedningemissionsforening osv. (?) skal være: Northfield og Omegns Bedningemissionsforening. J. Simonson.

naerørende Tidens Trængsel vil tyden bitte Jernemmelser. I de foregaaende gode Aar var Indtægterne rigelige, Penge eller Pengebeviser var i rigeligt Omløb. Arv-ditten eriaadte virkelig Formue; man sparede derfor ikke at gøre Udgifterne til kostbar Leveemaade, Klædedragt, Køretoj, og saa videre inden at forestille sig Tidernes Omvæltninger og uden at samle Kraft til at udholde indtræffende Vævrligheder. De formuende havde ikke efter Fædrenes Skik lagt Guld og Sølv paa Kistebunden, men indsat deres Overflod paa Kenter. Da Krigen opkom og med den andre Omstændigheder, Søndelens Standsning, lave Kornpriser og høje Afgifter, da indfandt sig Penge-mangel og Kreditmangel, og det viste sig, at ikke alt det, som glimrer, er Guld. At den ene Konkurs ikke fulgte paa den anden, var fordi Kreditorerne indsaa Nødvendigheden af at udgøre Pantet i Penge.

I de kærpeste Egne, hvor der alles kun lidet Ss, og man ej af Søndel med Kreaturer kan drage en let og hurtig Binding, men sømmelig skal ernære sig af Korn-af, Kulbrænden og andet Arbejde, finder man tarvelige Bønder, som ej er vante til at gøre store Udgifter, men at arbejde strengt. Disse vil sikkert længst bestaa. Derimod jo bedre Egne, desto mere har Hus-bønden værmet sig til Ledighed og Belæved, desto højere Statterne, og desto vanskeligere befiddes Gaard og Grund. Paa adskillige Steder er det ej alene ved Gæstebud, men ogsaa ved daglige Sammenkomster, at man bevæjter hinanden med Kaffe og Punch. Den sidste Drif laves ved at komme Brændevin, forhen frank, nu dansk i Kaffe eller Tevand. Jo flere Kopper fulde af denne jordærvelige Drif, der iveselges, desto større er Drifhel-ten. Og saa Fruentimre opmun-trer deres Sind ved denne Drif.

Til Uheld er Kaffe bleven temmelig almindelig blandt Bondestanden paa de Riges og Kattiges Hu-se. Anplevigerne, som forhen fik deres Arbejde godt betalt, havde Egne, og ved deres ledende Stille-heden fik Lykt dertil, vænnede sig let til Kaffeled, men vil vanskeligere

vænne sig derfra, hvor meget den naerørende Tid end opfordrer dertil.“

Druktes!

En Mand eller en Kvinde i enhver Vv og Bygd til at repræsentere os og virke som Agent for Salget og Udbredelsen af vore importerede norske Delikatesser, saafom norsk og islandsk Fødsel, Anchovis etc.; Fin-chie Grocerivarer, Kaffe, The og Krop-berier; Specialiteter saafom norsk Brin-gebarfasi, Lyttebarfasi, Lyttebarvigtet-ter samt Lunds Condenserede Eneber-erup. Af en 25 Cents Flaske kan en- hver Husmoder paa et Minut let til-berede 5 Galloner veldende, stummende Eneberdrifke, Deres fornemste Familienbrif. Ved Deres Groceriman- og at staa Dem en Flaske eller send \$1.00 til os for fire Flaske Enebererup.

Lundins Eneberdrifke, det eneste rechte, er alkoholfrit, mere velsmagende end Root- eller Lager-beer, berømmes af medicinske og kirkelige Autoriteter. Agenter kan begynde uden Penge og Kaffe sig store Indtægter ved Salget af Kon- denseret Enebererup og vore øvrige Familien-Preparater. Send os De- res Navn og Adresse. Vi skal strax starte Dem i denne Forretning frit. Luskiv Lundin & Co., 117-119 North Elizabeth Street, Chicago, Illinois.

My Lommebibel.

Det danske Bibelselskabs Udgave paa Indiapapir med ny Overfættelse af det nye Testamente, indbunden i Tyskland specielt for os i meget blødt Overtalsbind. En særdeles elegant og holdbar Bog. Pris \$3.00. Dan. Luth. Publ. House.

COPENHAGEN SNUFF

GARANTI FOR KVALITET OG RENHED.

COPENHAGEN SNUFF er tilberedt af den bedste, gamle, rige, stærkt æstetiske Bladtobak, til hvilke kun saadanne Ingredienser er tilsat, som er naturlige Blandingsstoffer til Bladtobak og absolut rene Aroma-Ekstrakter. Snusmalingspro- cessen bibeholder Tobakkens gode Egenskaber, og alle de bitre Stoffer og Syrer, som findes i naturlig Bladtobak borttages.

COPENHAGEN SNUFF ER DEN BEDSTE BAADE TIL SKRAA OG SNUSNING.

Facsimile af Garanti i hvort, Forlang Copenhagen Snuff.

American Snuff Company